

SPROOKJESBOS

HET KIKKERTJE

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

WINTER 2025

Jaargang 47 - nummer 2 - december, januari, februari 2025-2026
Driemaandelijks nationaal tijdschrift van JNM vzw. Afgiftekantoor Gent x - P 308588
ISSN 0772-7895 - V.U.: Drees Vandenberghe, Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

Het Kikkertje in een driemaandelijks tijdschrift van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu. Het Kikkertje is gericht aan kinderen van 7 tot 12 jaar. Oudere leden ontvangen de leeftijdsspecifieke tijdschriften MagazINI en Euglena.

Lid worden en blijven

We vinden het belangrijk dat alle jongeren met interesse voor natuur en milieu bij JNM terecht kunnen. Daarom kan je kiezen uit drie verschillende lidgeldtarieven. Het standaardtarief is 26 euro. Als je JNM wat meer wil steunen, kan je kiezen voor een verhoogd tarief van 32,5 euro. Je kan ook kiezen voor een verlaagd tarief van 5 euro.

Voor steunleden is het standaardtarief 30 euro. Er is ook een verlaagd tarief van 24 euro. Steunleden krijgen een abonnement op Euglena en MagazINI.

Contacteer ons

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 35 afdelingen uren plezier te bezorgen. Zoek een afdeling in jouw buurt via jnm.be/afdelingen.

Op nationaal niveau draagt het hoofdbestuur de werking. Dat zijn ongeveer 150 vrijwilligers verspreid over 10 werkgroepen en ploegen. Je vindt de contactgegevens van het hoofdbestuur via jnm.be/contact.

Heb je een administratieve vraag, mail dan naar info@jnm.be of bel naar 09 223 47 81

Werken mee aan dit nummer:

Inhoud: Elewout Acke, Tess Reweghs, Hannelore Siddiki, Mira De Wever, Martha De Decker, Loes Pelgrims, Oona Mohammad, Muryel Maes, Marie Clays, Felix Van Den Broucke, Jitse Saenen, Nora Lys Aerts

Lay-out: Yewo Verbeken

Cover: Anna en Leon Cluckers

Kleurplaat: Emma Van Bosseghem

Eindredactie: Anna Cluckers

JNM vzw

Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

ON: 0413892466

RPR, gerechtelijk arrondissement Gent

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

**Vlaamse
overheid**

Er was eens ...

een fantastisch sprookjesbos. Met nimfen, dwergen, bosgeesten ... en nog veel meer te gekke wezens. In dit Kikkertje duiken we helemaal in de wereld van sprookjes en magie! Wil je meer weten over de Gevreesde Vuurbol Zon? Of over de sluwe Vos en ijdele Raaf? Dan ben je hier op de goede plek! Of ga je liever meteen door naar de spelletjes? Daar zijn er ook weer een heleboel van. Een sprookjestekening om in te kleuren, een lijntekening om te volgen en zelfs een woordzoeker wachten op jouw zorgvuldige vingertjes.

Ook kan je verder in dit Kikkertje je eigen sprookje samenstellen en zijn er maar liefst twee tekenwedstrijden. Kortom: tijd om dit Kikkertje verder open te slaan, veel lees-, teken- en puzzelplezier!

Sprookjesachtige groeten,

Anna

INHOUDSTAFEL

HET GROTE, BOZE, ...
KIKKERTJE!

P. 6

WOORDZOEKER

P. 8

EEN WINTERGEDICHTJE
VOOR JOUW
WINTERGEZICHTJE

P. 9

GROENTJES IN ALLE
REGENBOOGKLEUREN

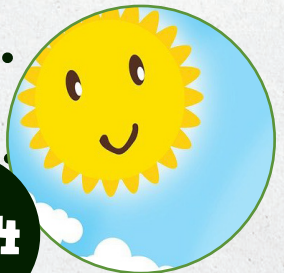
P. 10

RAAD HET SPROOKJESDIER

P. 12

VUURBOL ZON:
VRIEND OF VIJAND?

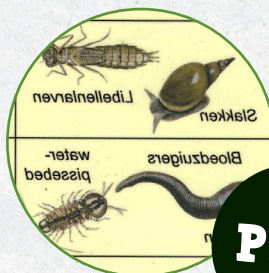
P. 14

DE EKSTER EN
DE VOS

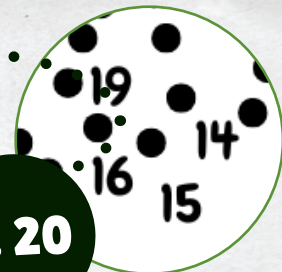
P. 16

WAZIG WATER EN
WRIEMELEND
BEESTJES

P. 18

ORANJEKAPJE

P. 20

KLEURPLAAT

P. 23

SPROOKJES X
KLIMAATPROBLEMEN

P. 24

INCLUSIE

P. 26

PIEPERPOST: MAAK JE
EIGEN SPROOKJE +
KEVERTEKENWEDSTRIJD

P. 28

WINKEL

P. 33

Het grote, boze ... Kikkertje!

Door: Elewout Acke

Op een dag, niet zo heel lang geleden, was er eens een jongeman. Hij hield van schrijven en hij schreef erop los. Wat hij schreef, bezorgde hij met alle liefde aan de prins die nog een prins moest worden: het Kikkertje. Dat Kikkertje was steeds heel blij om zijn schrijfsels te mogen lezen, maar op een dag, niet zo lang geleden, gebeurde het ...

Enthousiast, zoals altijd, schreef de jongeman over van alles en nog wat: vossen, milieu, neerslag, ... Maar wanneer het Kikkertje dit las, werd die verdrietig.

"Wat is er aan de hand?", vroeg de jongeman.

"Er is iets niet juist, ik voel het", antwoordde het prinsje dat nog een prins moest worden.

"Hoe bedoel je?"

"Wel, euh, ik denk, euh, ik vrees, euh ... dat je twee reuzegrote fouten hebt gemaakt ..."

"O nee!", riep de jongeman uit. "Dat was niet de bedoeling! Wat heb ik verkeerd gedaan?"

Het Kikkertje antwoordde ineens heel boos: "In België komen ACHT marterachtigen voor, geen negen! De vos is helemaal geen marterachtige. De vos is een hondachtige! Wist je dat dan niet, jij uilskuiken!?"

De jongeman was sprakeloos.

"En dan heb ik het verder over vervuilde lucht. We ademen met elke ademteug ook vervuiling in, zoals fijn stof, en dat fijn stof is ongezond voor ons. Dat komt uit uitlaatpijpen en schoorstenen. CO₂, koolstofdioxide, is eigenlijk geen vervuiling van de lucht, maar het is wel een broeikasgas dat de opwarming van de aarde versterkt, dus hoe meer CO₂ er in de lucht zit, hoe slechter voor de planeet. Voor mens en dier is het niet zo schadelijk bij inademing. Moet ik je dat nu echt met handen en voeten uitleggen? Ik had wel wat meer van jou verwacht!", riep het Kikkertje – ondertussen paars van woede – uit.

"Sorry, het spijt me heel, heel erg. Kan ik het nog goedmaken? Alsjeblieft?"

Het werd doodstil. De jongeman keek naar de grond, rood van schaamte, terwijl het Kikkertje kalmeerde en diep nadacht.

Ineens, uit het niets kwam daar ... een idee!

"Schrijf gewoon een nieuwe tekst waarin je deze fouten rechtzet en alles is vergeven en vergeten", zei het Kikkertje opgewekt.

"Ja, ik geef gewoon toe dat ik fout was en schrijf wat wél juist is. Dat is een keigoed idee! Ik begin er meteen aan."

"O ja, en sorry dat ik zo kwaad was, maar ik kan er gewoon niet tegen dat ik schrijfsels lees met fouten ... Ik zal in het vervolg niet meer zo reageren."

"Dankjewel, lief Kikkertje!"

En het Kikkertje glimlachte tevreden en belandde als een prins op het witte paard in jouw handen.

"Dat heb ik eens goed opgelost. Al zeg ik het zelf!"

Met dank aan mijn broer Florian en papa Stefan om dit op te merken! :-)

WOORDZOEKER

Door: **Felix Van
den Broucke**

Hier een woordzoeker met woorden uit het Ultra-Speciale Nieuwe Sprookjeswoordenboek. Bij de woordzoeker moet je de woorden die beschreven staan, zoeken in de tabel. Tip: duid aan welke woorden je al vond, zo raak je de draad niet kwijt.

Veel zoekplezier!

e	e	r	x	s	x	q	b	x	n	g	a	h	d
t	j	h	b	a	s	a	o	c	r	h	h	v	n
l	s	e	c	r	e	i	p	m	a	v	i	d	t
n	l	d	j	d	t	h	u	n	g	w	o	v	u
r	e	w	z	t	i	j	s	m	e	o	m	e	z
e	b	o	z	e	e	m	e	e	r	m	i	n	l
o	k	z	p	s	f	i	r	n	o	e	y	v	b
u	i	h	y	m	u	w	r	b	o	l	e	c	v
q	n	r	b	g	o	o	c	g	d	u	n	l	b
k	n	j	z	l	o	p	y	c	k	m	y	a	v
e	g	x	f	s	r	x	t	m	a	g	i	e	q
n	w	s	j	t	o	v	e	r	p	o	t	z	v
d	a	e	n	j	e	r	c	q	j	h	m	s	q
f	u	w	q	o	e	y	c	s	e	i	v	p	e

doornroosje grietje hans magie pompoen roodkapje
toverpot vampier vleermuis weerwolf zeemeermin

Een wintergedichtje voor jouw wintergezichtje

jouw wangen zijn rood en je neusje is koud
je blaast witte adem in het donkere woud

met jou loop ik het sprookjesbos in,
want jij bent mijn sneeuwman of ijskoningin

het wordt al wat donker, de weg is nog lang
maar als ik bij jou ben, dan ben ik niet bang

dan versla ik elke boze wolf of heks
want als ik bij jou ben, dan gebeurt er iets geks

dan voel ik me sterker dan ik ooit was
dan ben ik zo dapper dat ik mezelf verras

en hoe dat komt? oh, dat is gewoon
omdat ik hier ben met mijn lievelingspersoon

Geschreven door:
Tess Reweghs

Groentjes in alle regenboogkleuren

Geschreven door: **Elewout Acke**

Fauna en flora, dieren en planten ... Alles komt tot leven in de lente, maar hoe komen al die groenten in de winter dan op ons bord? En waarvan leven de dieren dan? Is er sprake van een magisch sprookjesbos dat vruchten blijft aanmaken?

Heel wat dieren hebben eenvoudige oplossingen om de winter door te komen. Doordat er in de winter veel minder planten beschikbaar zijn, hebben ze te weinig eten. Wat doen ze dan? Ze slapen de hele winter door of trekken naar andere, warmere oorden. Slim, hé!

Toch zijn er nog dieren die hier blijven en leven van de beschikbare planten. Ook wij eten het hele jaar door planten. Er zijn heel wat planten die naar België worden gebracht vanuit andere landen, maar er zijn ook bij de lokale boer nog groentjes te vinden in de winter.

Bij Boerin Barbarabarber

Boerin Barbarabarber, ook wel "Barba de Heks" genoemd, geeft ons uitleg: "Mensen zijn steeds verbaasd over mijn goede oogst. Ze vragen zich dan af of ik mijn planten toverdrankjes geef, maar ik weet beter! Zo plaats ik serres, ook wel "kassen" genoemd. Die kassen houden de warmte vast die erin komt, net als onze atmosfeer. Dat komt door het broeikaseffect: de atmosfeer is een soort van deken van de Aarde. Het aardoppervlak weerkaatst infraroodstralen en de atmosfeer kaatst die warme stralen weer terug. Zo blijft de planeet warm.

Ook bedek ik de bodem rond de groenten met stro, boomnaalden of ander natuurlijk materiaal. Hierdoor blijven de wortels van de groentjes lekker warm. Dat heet isolatie. Wij mensen gebruiken ook isolatie: onze kleren!

Soms is het ook handig als je de groenten eerst binnen zaait en laat groeien en ze daarna af en toe buiten zet om te wennen. Pas als ze groot en sterk genoeg zijn, laat je ze voortdurend buiten staan. Mijn plantjes hebben trouwens allemaal een naam. Ik geef ze veel aandacht en liefde - zeker mijn rabarber Grietje en aardappel Hans. Zo groeien ze sneller."

Groenten die je goed in de winter kunt kweken, zijn:

Rabarber, winterpostelein, veldsla, spinazie, biet, ajuin, prei, kool, pastinaak, witloof, schorseneren, aardappelen, ...

Ja, je kunt ook zelf deze groenten kweken. Op een balkon of terras kun je een plantenbak zetten en daarin kun je zaaien wat je wilt!

Bij Boom Brrrrrr...

Planten zijn er natuurlijk niet enkel om opgegeten te worden. Die bloeien vooral om zich voort te planten. En zo zijn er planten die in de winter groeien en bloeien omdat ze dan meer ruimte hebben. Dan zijn er minder andere planten die plaats, water en zon kunnen stelen. De planten die 's winters ook nog groeien en soms bloeien, noemen we winterharde planten.

Een voorbeeld van een winterharde struik is de wonderlijke fuchsia. Deze plant bloeit tot in het najaar en overleeft de winter. Doordat ze in leven blijft, heeft ze in het voorjaar minder werk om helemaal tot bloei te komen dan planten die na de winterrust van nul moeten beginnen. Soms zelfs vanuit een volledig nieuw zaadje.

Ook bij bomen heb je er die kiezen om hun blaadjes te behouden zodat ze na de winter niet zoveel energie hoeven te steken in het aanmaken van nieuwe blaadjes. Zo heb je de liguster en de meeste naaldbomen. Wijze bomen!

Zelfs in de winter is er dus heel wat plantenleven aanwezig; als je er oog voor hebt, zul je véél schitterend leven tegenkomen. Trek maar eens een bos in en je zult zien dat er nog verbazend veel groen te bespeuren is!

Raad het sprookjesdier

Geschreven door: Martha De Decker

Hey piepers!

Maak kennis met het grote sprookjesbos. Ik zal je doen kennismaken met enkele bewoners: het Aardmannetje, het Drakenjong, de Bosheks, de Kervervreter en de Paddenstoelengeest. Het is de bedoeling om de juiste beschrijving van het wezen bij het juiste tekeningetje te zetten. Misschien kun je zelf een nieuw wezen bedenken met een omschrijving en tekening? Laat anderen dan maar raden welk wezen je hebt gemaakt!

1)

Dit wezen leeft in een hut. Bedekt onder de bomen, helemaal verschut.
Ze houdt niet van bezoekers en leeft meestal alleen. Maar ze kan toveren als geen één.
Dan gaat het van pliter pleter plaf! Met die grote toverstaf.
Spetters van geel, oranje, blauw. Zouden een kasteel kunnen toveren, helemaal van jou.
Ze heeft een grote hoed en is groen als mos. Ze past perfect thuis in het grote toverbos.

2)

Dit wezentje leeft in een holletje onder de grond.
Twee appels hoog en een grote mond
Hij houdt niet van zonlicht, maar wel van de maan.
Enkel 's nachts zou je hem door het donker zien gaan
Want hij vangt vuurvliegjes en maakt ze klaar.
Heel anders dan zijn neefjes, reken maar
Zijn neefjes zijn ook blauw, maar dragen een witte broek.
Zij eten sarsaparilla en geen vuurvliegjeskoek

3)

Een geest met een pakje aan, dat is dit wezen. Een gekke hoed boven zich uitgerezen
Hij is oud en staat meestal stil. Maar pas op, want soms slaakt hij een gil!
Dan wil je liefst weg, want zijn vriendjes komen in beweging.
Ze zouden je pakken en ervoor zorgen dat je meeinging
Zo word je langzaam ook een geest
Met rode hoed en witte stippen, Als was het nooit anders geweest

4)

Klein met grote ogen sluipt het door de nacht. Altijd zoekend, altijd op jacht
Maar niet naar vuurvliegjes, zoals zijn goede buur. Wel naar kevers, ééntje per uur
En dat is belangrijk, 24 op een dag.
Want zo leert hij wachten, Tot hij het volgend uur eentje eten mag.
Ook zijn grote vleugels zijn typisch voor dit dier Zo kan hij vliegen van daar naar hier.
Dan wappert hij in het rond. Maar opgepast, want soms valt zijn muts op de grond

5)

Het grootse dier van het sprookjesbos Is geen uil, ree of vos
Wel kan ze vliegen, metershoog boven de wolken en zelfs de regenboog
Ze lijkt misschien eng, maar doet niemand pijn Het is soms moeilijk om er boos uit te zien en
toch lief te zijn
Met grote vleugels en vuur uit haar bek Lijkt ze inderdaad eng, dat is niet gek
Maar ze is nu nog jong en groeit heel snel Wordt ze kwaad of niet? Dat zien we dan wel

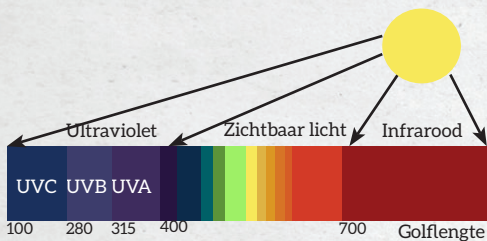
Vuurbol Zon: vriend of vijand?

Geschreven door: **Elewout Acke**

Jaja, zelfs in een vrieskoude winter zouden we ons best beschermen tegen uv-stralen. Ook als het koud is, kunnen we verbranden. Maar hoe werkt dat? En wat is "uv" eigenlijk?

Er bestaat zoiets als "het lichtspectrum". Dat is een soort van schaal waarop allerlei verschillende vormen van licht staan die de immense vuurbol genaamd "Zon" afgeeft. We kunnen eigenlijk maar een deel van de stralen van de zon zien. Dat deel noemen we "zichtbaar licht" en dat stukje van het lichtspectrum bevat alle kleuren van de regenboog: rood, oranje, geel, groen, blauw, indigo en violet. Dan heb je ook nog andere zonnestrallen. Naast rood zie je (op de afbeelding) "infrarood", dat zorgt voor warmte. Misschien heb je al eens een lammetje zien liggen onder een rode lamp? Dat was een infraroodlamp, om het lammetje warm te houden. Naast violet heb je nog "ultraviolet".

Ultraviolette stralen (uv-stralen) zetten bepaalde chemische reacties in gang door de grote hoeveelheid energie die ze bezitten. Om het simpel te zeggen: uv-stralen hebben een nut in deze wereld. Ze zorgen er bijvoorbeeld voor dat ons lichaam vitamines aanmaakt. Maar de stralen van Vuurbol Zon kunnen ook gevaarlijk zijn!

ABC en verrimpelde huid

Uv-stralen dringen door je huid en kunnen daar schade aanrichten.

Uva-stralen zijn de minst schadelijke stralen, maar dringen wel diep door in je huid. Ze tasten je huid wel aan, maar enkel op lange termijn. Dat wil zeggen dat ze ervoor zorgen dat je huid sneller oud wordt, dus rimpels krijgt, en de kans op huidkanker wordt groter.

Uvb-stralen hebben een sneller effect. Die verbranden je huid! Dat zijn de Vuurbol-stralen die ervoor zorgen dat je huid rood wordt en in het slechtste geval blaasjes krijgt of zelfs helemaal wegbrandt. Een echte verbranding dus, door de stralen van Vuurbol Zon.

Uvc-stralen zijn héél schadelijk, maar die worden tegengehouden door de ozonlaag, waardoor ze het aardoppervlak en ons niet kunnen bereiken. Gelukkig maar!

De fabeltjeskrant

Er zijn enkele fabeltjes over de zon:

“Glas houdt alles tegen.” Fout! Glas houdt wel uvb-stralen tegen, maar geen uva-stralen. Als je vaak binnen naast een raam zit waardoor de zon schijnt, stijgt de kans op huidkanker en krijg je sneller rimpels.

“In de winter is het koud en is er geen gevaar.” Fout! Of het koud of warm is, heeft hier helemaal niets mee te maken. Op een ijskoude winterdag met weinig wolken is de zon soms schadelijker dan op een bewolkte zomerdag. Ook in de winter geeft de zon uv-stralen af, zelfs evenveel als in de zomer. Uiteraard zijn er wel enkele factoren die deze stralen kunnen beïnvloeden:

Wolken: veel wolken houden de straling tegen.

Stand van de zon: als de zon recht boven ons staat (vaak ‘s middags), komen de stralen rechtstreeks op de Aarde. Dan komen ze dus vol energie aan en zijn ze best schadelijk. ‘s Ochtends en ‘s avonds is de zon dan weer verder weg en moeten de stralen een hele omweg maken. Zo verliezen ze veel energie en zijn ze minder schadelijk.

Sneeuw: witte oppervlakken weerkaatsen zonnestrallen sterk. Sneeuw zorgt er dus voor dat de zon gevaarlijker is, want de uv-stralen worden dan niet opgenomen door de grond, maar teruggekaatst naar iedereen die zich boven het oppervlak bevindt.

Kleren: in de winter dragen mensen meestal meer kleren en bedekken ze zo meer huid. Daardoor zijn ze beter beschermd tegen de zon dan in de zomer – wanneer iedereen in badpakken op het strand ligt.

Zonnecrème: zonnecrème heeft twee effecten: ze kaatst uv-stralen terug en neemt ze zelf op. Daardoor is je huid beschermd. Maar zonnecrème houdt maar een deel van de stralen tegen; daarom is het belangrijk om je elke twee uur opnieuw in te smeren bij blootstelling aan de zon in de zomer (maar ook als je veel wordt blootgesteld aan de zon in de winter) en niet te veel in de zon te lopen.

Natuurlijk zijn er ook heel veel fijne dingen aan Vuurbol Zon: ze geeft ons licht, warmte en vitamines. Het beste is om elke dag een beetje zonnevitamientjes op te vangen, maar niet te lang in volle zon te staan. Zo blijf je gezond!

DE EKSTER EN DE VOS

Ken jij de fabel van de Raaf en de Vos? In dat eeuwenoude verhaal wordt een ijdele raaf bedrogen door een sluwe vos. Het achter- achter- achter- kleinkind van die vos oefent tot op de dag van vandaag haar kwade trucjes uit in het bos. De bomen in het sprookjesbos die, groot als ze zijn, alles steeds in de gaten kunnen houden, fluisterden mij het volgende verhaal toe:

Een Ekster zat in een eikenboom.
Hij klemde in zijn bek een prachtig blinkende goudmunt, de laatste die hij nog had.
De sluwe Vos van het bos was uit op de gouden munt.
Zij had thuis een hoge berg goud, die ze steeds groter wilde maken.
Daarom verkocht ze zingende nachtegallen van plastic.
De Vos sprak tot de Ekster:

“Jij met je zwartblinkende vederdracht
En jouw stem zo teder en zacht,
Ruil jouw munt van pracht en praal
Voor deze zingende nachtegaal.
Zo kan iedereen jullie beide gezangen horen
En zal de jouwe hen het meest bekoren.”

De Ekster begon te blozen bij het idee dat de bosdieren zijn gezang verkozen.

Hij gaf voor de nachtegaal zijn munt in ruil.

Wat hij niet wist, was dat hij zijn munt verspilde aan een stuk vuil.

Een paar dagen later stopte de nachtegaal met zingen.

Wat de Ekster ook deed, het bleef stil. Boos klaagde de Ekster:

“Mijn dierbare munt heb ik weggegeven en deze vogel heeft het nu al begegeven.”

Wat die bomen daar geobserveerd hadden, klonk me verbazingwekkend bekend in de oren... Ook ik, Muryel, koop soms iets omdat mijn de reclame op de televisie zegt dat het perfect is voor mij, omdat mijn vrienden het ook hebben en ermee opscheppen omdat ik niet de enige wil zijn die het niet heeft ... Dan heb ik eindelijk dat nieuwste snuffje in huis en dan gebruik ik het niet of is het al snel stuk. Ik zal mijn lessen trekken uit het verhaal van de Ekster en de Vos: de volgende keer dat ik een cadeautje vraag van mijn ouders, bijvoorbeeld een nieuwe trui, een nieuwe pop of nieuw natuurstudiemateriaal, denk ik er eerst goed over na. Dan letten we er natuurlijk ook op dat het van goede kwaliteit is! Doe jij met mij mee?

Geschreven door: **Muryel Maes**

Wazig water en wriemelende beestjes

Wat is leuker dan een frisse ochtendwandeling langs een glinsterend meer? Ontdekken welke dier- en plantsoorten zich onder het toverachtige water verschuilen: hoe tof is dat? Maar ... welke wezentjes daar leven, hangt voor een groot stuk af van de waterkwaliteit, van hoe het met het water gesteld is. Hoe je dat te weten kunt komen, leg ik hieronder uit.

De waterkwaliteit geeft aan hoe gezond het water zelf is, maar ook hoe gezond de natuur

rond dat water is. Bijvoorbeeld: als de waterkwaliteit van de Molenbeek een hoge score op waterkwaliteit heeft, dan weet je dat de natuur rond die beek waarschijnlijk ook gezond is. Omgekeerd dus ook: als dat beekje een slechte score heeft, dan weet je dat de natuur rond die beek waarschijnlijk ongezond is. Natuurpunt, een organisatie die lijkt op JNM, maar dan voor

volwassenen, heeft onlangs onderzoek gedaan in heel veel Vlaamse beken en rivieren, en daaruit blijkt dat geen enkele Vlaamse beek of rivier echt gezond is. Dit geeft aan dat de Vlaamse natuur zelf dus ook niet gezond is.

Stortwater en watermonsters

Hoe onderzoeken ze dat dan? Het is heel simpel: heel veel mensen nemen **watermonsters**. Dat zijn niet alleen grote, woeste wezens, hoor! Watermonsters zijn staaltjes water. In dit onderzoek moeten de mensen die staaltjes water nemen van een beek of rivier in hun buurt en daarna opsturen naar het onderzoekscentrum van Natuurpunt. En in dat onderzoekscentrum doen ze allerlei testen met dat water om te kijken welke wriemelende beestjes erin leven en hoe gezond of ongezond het water eigenlijk is.

Eén van de grote **oorzaken** van de slechte waterkwaliteit in Vlaanderen is het gebruik van pesticiden in de **landbouw**. Pesticiden zijn middelen om onkruiden en beestjes te bestrijden die de oogst van landbouwers zouden kunnen tegenwerken, zoals slakken. Deze middelen zijn echter heel ongezond voor de hele natuur en komen vaak in beken en rivieren terecht. Daar doden die pesticiden heel wat waterdiertjes. Dat is dus iets waarop Vlaanderen meer zal moeten letten.

Ook zet onze overheid in op een beter rioleringsnetwerk. Het is namelijk zo dat ongezuiverd **rioolwater** (met 'vieze beestjes') soms in propere beken en rivieren terechtkomt, wat dat water dan veel ongezonder maakt.

Natuurlijk is de **industrie** ook schuldig aan dit probleem. Vele fabrieken storten vuile stoffen in rivieren of beken, waardoor die heel ongezond worden. Gelukkig doet de industrie steeds meer haar best om geen afval te storten en het water gezond te houden. En ja, natuurlijk kunnen jullie ook helpen: gooi zeker geen afval op de grond en raap gerust afval op dat je tegenkomt. Zo voorkom je dat het afval in het water terechtkomt en zo het water vervuult.

Meten en weten

Hoe kun je nu zélf de waterkwaliteit van een beek of rivier in je buurt meten? Wel, dat kan met behulp van de Edukaart Het leven onder water, die je in de JNM Winkel vindt. Men noemt het ook wel de “**Belgische Biotische Index**” (BBI).

Ziehier een stappenplan:

Stap 1: Ga op pad (samen met een volwassene), op zoek naar een magisch meer vol wrimelende wezentjes.

Stap 2: Neem een schepje water (best in een loeppotje).

Stap 3: Bekijk welke waterdiertjes zich daarin bevinden en hoeveel van elke soort.

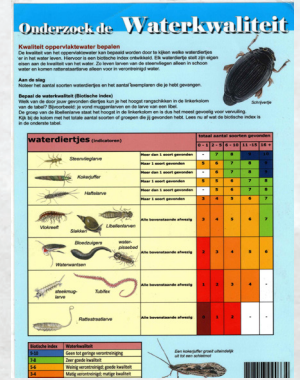
Stap 4: Neem de tabel erbij en zoek welk van de gevonden diertjes het hoogst in de tabel staat.

Stap 5: Kijk op die rij en kijk dan welk vakje correct is, afhankelijk van hoeveel exemplaren van die diersoort je hebt gevonden. Het getal dat in dat vakje staat, geeft de waterkwaliteit aan.

Stap 6: Linksonder kun je zien of het water bevuild is of niet en in welke mate.

Klaar met je onderzoek!

Dit doe je best in de lente of zomer, dan zijn er meer beestjes, maar je kunt je er alvast op voorbereiden!

De Edukaart 'het leven onder water' is te vinden in de JNM-winkel, voor maar €2,99!

Geschreven door:
Elewoud Acke

Oranjekapje

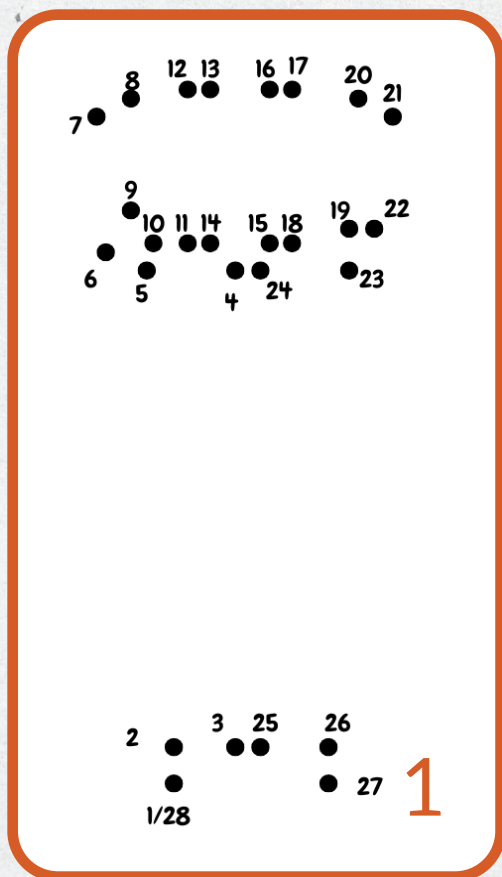

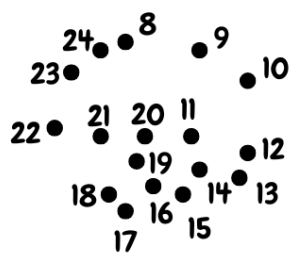
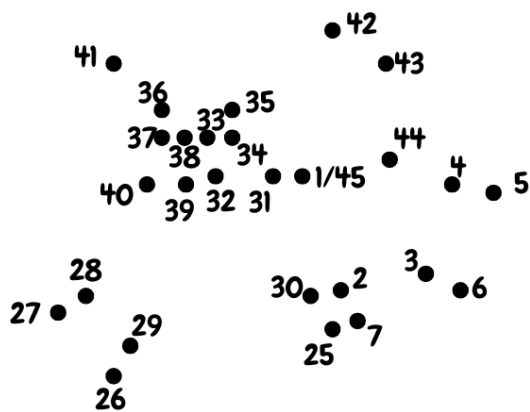
Door: **Marie Clays**

Er was eens een (ooit zeer mooi) natuurgebied hier niet zo ver vandaan. Het natuurgebied was lang niet meer zo mooi was als vroeger. Het werd niet onderhouden. Overal waren er woekerplanten, zoals brandnetels en bramen. Vlak ernaast woonde langs de ene kant een meisje dat bijna altijd een rood kapje droeg. Veel mensen noemden haar hierdoor Roodkapje. Langs de andere kant van het natuurgebied woonde haar oma. Roodkapje ging vaak op woensdag of zaterdag naar haar oma. Omdat ze al een tijdje niet bij haar oma was geweest, wou ze heel graag nog een langsgaan. Er was een mooi paadje door het gebied, maar er was één probleem. Ze kon er gewoon niet meer door. Het pad was echt helemaal dichtgegroeid.

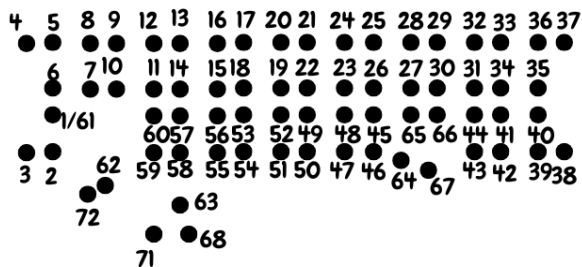
Ze liep een paar toertjes bij de ingang van het gebied. Na 10 minuten zag ze een hoop andere jongeren met truien in alle kleuren van de regenboog. Ze ging naar de jongeren toe en begon met hen te praten. Ze vertelden dat ze in een megacool en leuke jeugdbeweging zaten, namelijk JNM. Ook vertelden ze dat ze gingen beheren in het natuurgebied, want ze vonden het een schande dat de gemeente het mooie natuurgebied gewoon verwaarloosde. De JNM'ers hadden wel een probleem. Op de een of andere magische wijze was hun beheermateriaal veranderd in een hoop punten en cijfers.

Wil jij de JNM'ers helpen en de punten verbinden zodat hun beheermateriaal weer normaal wordt? Begin bij de drie puzzels steeds bij het punt met cijfer 1 en trek lijnen tussen de punten met opeenvolgende cijfers (een lijn van 1 naar 2, van 2 naar 3 enzoverder). Wanneer je alle punten hebt verbonden, kom je bij een toestel om mee te beheren uit. Schrijf ook telkens bij de uitleg over het beheermateriaal de letter van de puzzel die erbij hoort.

2

3

Bosmaaier: dit is een machine die, zoals de naam al doet vermoeden, iets gaat maaïen. Dat 'iets' is niet alleen gras maar dat kunnen ook bijvoorbeeld bramen zijn. Als je iets niet kunt maaïen met gewone machines, kun je de bosmaaier gebruiken. Hiervoor moet je wel minstens 16 jaar oud zijn. Jullie zullen dus nog even moeten wachten om supercool met een bosmaaier te maaïen.

Puzzel nummer:

Rijf: Als je een veld, helling of nog iets anders hebt gemaaid met de bosmaaier, moet het maaisel wel nog weggebracht worden. Hiervoor gebruik je de rijf (soms wordt die ook een loshark genoemd). Met je rijf ga je al het maaisel samen rijven om meerder kleinere hoopjes te vormen.

Puzzel nummer:

Riek: Als al het maaisel op hoopjes samen is gerijfd dan kun je de riek gebruiken. Een riek is een soort vork voor reuzen die gras of maaisel eten. Je prikt zo'n hoopje op je riek en dan draag je het naar de plek waar het maaisel wordt verzameld.

Puzzel nummer:

Wow megahard bedankt om het beheermateriaal te maken en Roodkapje en de andere JNM'ers te helpen. Omdat Roodkapje het werken in de natuur en het onderhouden ervan zo leuk vond, ging ze vanaf dat moment veel meer gaan beheren. Ze was zelfs zoveel buiten aan het werken dat mensen haar niet meer Roodkapje noemden maar Oranjekapje. Want door de zon was haar rode kapje niet langer meer rood maar oranje.

Het natuurgebied werd weer zo mooi en onderhouden dan vroeger en ...

Iedereen leefde nog lang en gelukkig!

Kleurplaat

Door: Emma van Bosseghem

Spiegeltje spiegeltje aan de wand, wat is er met het klimaat aan de hand?

De Draak en de Magische Alleswetende Boom

Er was eens een trotse draak die zijn nest maakte in een wondermooi bos, waar middenin een magische, alleswetende boom groeide.

Maar door de hittegolven en bosbranden kreeg zelfs de wijze boom het benauwd — zijn bladeren werden knapperige chips en zijn wortels zuchtten van dorst.

De draak probeerde te blussen met zijn vuuradem (dat ging... niet zo goed).

Samen besloten ze: tijd om het vuur in mensenhoofden aan te steken — het vuur van bewustwording! Doordat de mensen zich bewust werden van de bosbranden, gingen ze minder het vliegtuig en de auto nemen. Zo werd het minder warm in het bos en kwamen er minder bosbranden. Gelukkig maar!

De Kleine Zeemeermin

Diep in de zee zong de kleine zeemeermin haar mooiste liedjes tussen de kleurrijke koralen — tot ze op een dag wakker werd in een grijze, troebele soep van plastic en blikjes.

“Waar is mijn koraalpaleis gebleven?!” jammerde ze. Door de vervuiling in de zee waren al de mooie perkjes vol koraal verdwenen... Gelukkig is ze begonnen met het aanplanten van een nieuw koraalrif, en ze hoopt dat de mensen zich mee zullen herpakken om de zee beetje bij beetje mooier en properder te krijgen!

Goudlokje en de Drie Beren

Goudlokje had honger en dorst.

Ze at niet één, niet twee, maar álle bordjes pap, want ja, je moet toch alles geprobeerd hebben, niet?

Ze testte de bedden, de stoelen, zelfs de knuffelberen.

Toen de beren thuiskwamen, zuchtte Mama Beer: "En mensen zeggen dat wij veel verbruiken..."

Sindsdien heeft Goudlokje een les geleerd: soms is "genoeg" écht genoeg.

Sneeuwwitje en de Zeven Dweren

De boze koningin had een nieuw trucje: geen magische spreuk, maar een appel vol pesticiden. (Pesticide zijn giftige stoffen die gebruikt worden om ongewenste bacteriën, insecten, knaagdieren, schimmels en onkruid te doden.)

"Eén hapje maar" zei ze, met een grijns zo giftig als de appel zelf.

De zeven dwergen kwamen in actie, met spandoeken tegen de pesticiden.

En zo leefden ze groen en gelukkig, zonder chemische brol, tot het einde der tijden.

Door: Loes Pelgrims, Mira De Wever en Oona Mohammad.

Inclusie

Door: Jitse Saenen

Wat is inclusie?

Dag lieve piepers!

Hebben jullie al eens gehoord van inclusie? Dat is een woord dat de diertjes van het sprookjesbos allemaal heel belangrijk vinden. Zij wilden uitleggen aan jullie wat het precies betekent, maar durven niet te dicht bij de mensenwereld te komen. Daarom hebben ze mij, Jitse, gevraagd om in hun plaats het allemaal op te schrijven. Dat komt goed uit, want ik ben van de inclusieploeg van JNM! Ik ken dus ook al heel wat over inclusie. In dit artikel zal ik jullie dus via de dieren en sprookjesfiguren uit het sprookjesbos uitleggen wat inclusie echt betekent en waarom de dieren én JNM dat zo belangrijk vinden.

Inclusie is een woord dat de dieren niet zo makkelijk kunnen uitleggen in één zin, maar ze kunnen het wel omschrijven. Inclusie is zorgen dat iedereen zich welkom voelt, maakt niet uit wat je geslacht is, op wie je verliefd wordt, je huidskleur, je religie (godsdienst) en nog zoveel meer. In het sprookjesbos proberen de dieren er dus voor te zorgen dat iedereen zich welkom voelt en dat ook iedereen helemaal zichzelf kan zijn. Zelfs de boze wolf is welkom! Dat noemen de dieren: een veilige omgeving creëren voor iedereen. Bij de JNM proberen we met de inclusieploeg daar ook voor te zorgen!

Eppo de gekko heeft bijvoorbeeld een bril nodig om goed te kunnen zien en Lily de libel heeft een rolstoel nodig om zich te verplaatsen. Anderen spreken een andere taal thuis, zoals Li, de Chinese wolhandkrab. Aymane de meikever leert dan weer op een ander tempo. Inclusie betekent dat de dieren rekening houden met elkaar, zodat iedereen kan meedoen op zijn/haar/hun eigen manier.

Het gaat erom dat niemand wordt buitengesloten of uitgelachen omdat hij/zij/die anders is. De dieren proberen juist elkaar te helpen, samen te werken en vriendelijk te zijn. Want als iedereen erbij hoort, wordt het voor iedereen leuker en gezelliger in het grote bos. Bij JNM is dat exact hetzelfde!

Een belangrijk puntje aan inclusie zijn de voornaamwoorden. Misschien heb je wel al

eens op kamp gehoord dat er op de eerste dag niet alleen een namenrondje wordt gedaan, maar ook een voornaamwoordenrondje. Voornaamwoorden verwijzen naar de manier waarop je graag wilt worden aangesproken. Zo verwijzen 'zij/haar' gewoonlijk naar een meisje en 'hij/hem' naar een jongen, maar dit hoeft helemaal niet zo te zijn. Er zijn heel veel dieren én mensen die zich niet helemaal meisje of jongen voelen, of misschien wel een beetje van beide, en dat is helemaal normaal. Zo is het dus belangrijk dat iedereen zelf kan kiezen hoe die wordt aangesproken. Je hebt bijvoorbeeld ook de voornaamwoorden 'die/hun'. Het is misschien niet altijd zo gemakkelijk, maar probeer altijd de voornaamwoorden te gebruiken die gevraagd worden. Zo zorgen jullie er ook voor dat iedereen zich goed voelt in de JNM!

Hoe kan jij aan inclusie doen?

Als we voor iedereen een leuke JNM willen creëren, dan is het belangrijk

dat jullie ons helpen. Speel samen met elkaar, sluit niemand uit en geef iedereen de kans om mee te doen. Als je merkt op een activiteit of kamp dat iemand andere dingen nodig heeft dan jij (bv. als die even alleen wil zijn), hou er dan ook rekening mee en lach zeker niemand uit! Respecteer de voornaamwoorden van piepers, pini's, ini's, leiding, en dieren, maar ook alle andere mensen die bij JNM komen helpen en zorg zo mee voor een leuke en veilige JNM voor iedereen.

Pieperpost

Dag beste piepers,

Er is weer veel leuks dat jullie naar het Kikkertje kunnen opsturen! Zie pagina 28 voor een eigen sprookje en pagina 32 voor een tekenwedstrijd. Doen jullie mee? Stuur dan jouw inzending naar kikkertje@jnm.be en wie weet komt het wel in het volgende Kikkertje!

Door: **Anna Cluckers**

Schrijf je eigen sprookje

Geschreven door: **Hannelore Sidikki**

Kies telkens één van de drie opties en maak zo je eigen sprookje! Het werkt het best als je het luidop vertelt.

Let op: onthoud wel wat je kiest zodat je sprookje klopt. * Het kan helpen om steeds aan te duiden in potlood welke optie je kiest.

Er was eens een ...

- bruine kakkerlak
- pientere roodborst
- grote bonte specht

die leefde in ...

- een oude eik aan de rand van het bos.
- een holte van de dode beuk.
- de schoorsteen van het verlaten boswachtershuisje.

*Of net niet, maar dan is je gekozen verhaal geen sprookje meer maar een gek vertelsel waar niemand iets van snapt! Sommige mensen vinden dat net interessant. Ze zeggen: "Net zo onlogisch en gek als het leven zelf".

Elke ochtend ging de kakkerlak/roodborst/specht ...

- op bezoek bij de buren om te helpen met boterhammen smeren voor de kleine diertjes.
- op pad naar het stroompje om samen met andere dieren ontspannen te wandelen aan de oever.
- op zoek naar paddenstoelen om een lekkere omelet mee te bakken.

Maar vandaag werd dat vredige ochtendritueel onverwacht bruusk verstoord, ons kleine diertje klom naar de voordeur van z'n huisje in de eik/beuk/schoorsteen en zag dat ...

- het bos in rep en roer stond omdat er een natuurbrand woedde!
- er honderden diertjes met al hun kinderen en hun spulletjes op de vlucht sloegen. In de verte zag de kakkerlak/roodborst/specht dat er bomen werden geveld!
- de bodem van het bos was veranderd in een gigantische plas water! De bodemdiertjes probeerden zichzelf te redden door in de bomen droogte te vinden maar voor hun huizen en spullen was het te laat. Die drevén allemaal weg in de bruine soep!

"Oh wat afschuwelijk", zei de kakkerlak/roodborst/specht in zichzelf. "Wat zegt u?" vroeg de rolpissebed die vanonder zijn deurmat kroop. De kakkerlak/roodborst/specht antwoordde: "Oh, dat we zo snel mogelijk de poten uit de mouwen moeten steken! Het bos heeft onze hulp nodig, kleine vriend. Help je mee?"

Ze haastten zich naar de dieren rondom hen, maar die leken de hoop al te hebben opgegeven. "Het bos is verloren lieve vrienden, het staat in brand/wordt gekapt/is overstroomd". Onze twee helden konden dat echter niet zomaar laten gebeuren. Niet met dit bos waar de voorouders van de grote bonte spechten, de kakkerlakken, de roodborstjes, de rolpissebedden en de honderden andere dieren al eeuwen in vrede samenleefden!

Ze bedachten een plan en gingen op zoek naar ...

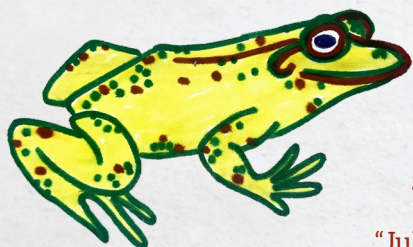
- de oudste uil van het bos, die zou vast raad weten.
- een wijze kikker in het moeras, die had al eens een uitdaging van het moeras overleefd.
- de lentevuurspin die, volgens de geruchten, de toekomst kon voorspellen.

Na een lange tocht vol obstakels: een vallende tak hier, een

modderpoel daar en een stel bange muizen dat in de weg liep, bereikten ze eindelijk hun bestemming.

De uil/kikker/spin keek hen ernstig aan en sprak met een stem die klonk als krakend hout:

“Wat er nu met het bos gebeurt, komt niet zomaar. Iets is uit balans geraakt. Alleen wie dapper is en goed luistert, kan het herstellen.”

“Hoe dan?” vroeg de kakkerlak/roodborst/specht met grote ogen.

“Daar rust. Maar pas op, het pad ernaartoe verandert steeds. Wat je vandaag ziet, kan morgen verdwenen zijn.”

En dus trokken de rolpissebed en de kakkerlak/roodborst/specht verder, met niets dan moed en vriendschap.

Onderweg ontmoetten ze ...

- een chagrijnige das, die hen eerst niet wilde helpen maar uiteindelijk toch de weg wees.
- een vlijtige mier, die met haar kolonie een brug bouwde over het water.
- een sluwe vos, die hen bijna opat maar gelukkig schrok van zijn eigen hik.

Na veel avonturen bereikten ze het hart van het bos: een plek waar het licht fel door de bladeren viel alsof de zon er warmer schijnt dan elders in het bos. Daar moesten ze ...

- een lied zingen dat hun grootouders ooit zongen.
- een druppel van hun eigen tranen op de wortels laten vallen.

Plots begon het bos te gloeien. Het vuur/diepe water/gekraak van kettingzagen verdween, en een warme wind blies door de takken. De dieren kwamen weer tevoorschijn, voorzichtig eerst, maar daarna juichend en dansend.

De kakkerlak/roodborst/specht keek naar de rolpissebed en zei glimlachend:

“Zie je wel? Zelfs de kleinsten kunnen het verschil maken.”

En vanaf die dag was er in het bos een nieuw verhaal te vertellen, over vriendschap, moed, en een beetje magie.

En ze leefden nog lang en gelukkig. Of toch tot het volgende avontuur begon.

Wist je dat sprookjes vaak dezelfde opbouw hebben?

In het begin leer je het hoofdpersoon kennen, ook wel de held genoemd. Je leert waar die woont, waar die van houdt of wat die doet. En dan komt er een crisis, dat wil zeggen: een probleem dat actie vereist van de held. De held moet iets doen om het probleem op te lossen. Dan begint een zoektocht naar de oplossing: de queeste. En de held staat er nooit alleen voor. Er zijn helpers en soms ook personages die het moeilijker maken. Het probleem lijkt niet opgelost te raken. En dan ... plots, dankzij onze held, of een mooie samenwerking, of een vleugje magie ... lukt het toch. En ze leefden nog lang en gelukkig!

Als je die opbouw volgt kan je zelf schrijver van betoverende sprookjes worden én kan je helemaal kiezen waarover die gaan! Wat dacht je van een sprookje over je huisdier? Of over iets waar jij boos van wordt (zoals oorlogen die worden gevoerd of klimaatopwarming)? Of iets wat jij net fijn vindt (kampen bouwen, feestjes...)?

Wie wil kan z'n zelfgeschreven sprookjes mailen naar kikkertje@jnm.be en wie weet verschijnt jouw sprookje wel in het volgende kikkertje!

Kevertekenwedstrijd

Geschreven door: **Mira De Wever**

Dag tekentalentjes,

Ik nodig jullie uit om deel te nemen aan de enige echte kevertekenwedstrijd!!

Wat moet je hiervoor doen?

Stap 1:

Kijk eens in je boekenkast of in de bib in je buurt of je toevallig een insectengids of ander boek over insecten vindt. Zoek je favoriete kevertje uit en teken het.

Of nog leuker: zoek buiten in je tuin een leuk kevertje, insectje of een ander cool kriebelbeestje en probeer dat na te tekenen!

Stap 2:

Stuur een foto van je werkje naar kikkertje@jnm.be vóór 10 januari.

Stap 3:

De tekening van de winnaar verschijnt in het volgende kikkertje!!

Ps: ik zeg: "kevertekenwedstrijd", maar alle geleedpotigen zijn welkom. Voorbeelden van andere geleedpotigen: alle insecten, spinnen, duizendpotigen en kreeftachtigen.

Quiz rond de JNM Winkel!

1. Welk product verkopen wij niet?

- a. Pincet
- b. JNM- pet
- c. Muizenval

2. Welk boek bestaat echt en verkopen we?

- a. Waarom vossen op egels plassen?
- b. Wroeten in de aarde: op zoek naar bodemdiertjes
- c. Wormen houden van regen

3. Wat is het meest verkochte product?

- a. Vogelmokken
- b. Groeipotloden
- c. Kaartenspel

4. Wat is het duurste product?

- a. Wildcamera
- b. Telescoop
- c. Verrekijker

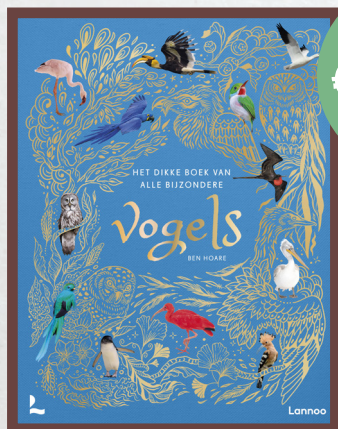

Door: Nora Lys Aerts

1. b, 2. a (boekje in zakformaat met een leuke verzameling natuurwee'tjes), 3. a (deze worden vooral verkocht in de kerstperiode, als geschenk), 4. c (de Kito-Bonelliverrekijker kost 1.290 euro, begin maar al te sparen)

-> Antwoorden

JNM WINK

€22,99

Het dikke boek van alle bijzondere vogels

In het sprookjesbos zitten vele prachtige vogels. Hoe heten ze, wat eten ze en hoe kun je ze herkennen aan de hand van hun geluid?

Dankzij dit boek komen meer dan 90 vogels tot leven, van de spechtvink tot de staartmees, van de baardklokvogel tot de blauwvoetgent. Je leert fascinerende verhalen en leuke feitjes over je favoriete vogels. Bovendien is het prachtig afgewerkt met goudlint. Word deze winter dus vogelkenner met dit boek en amuseer je erop los!

Insectenhuis zeshoek

Insecten zijn onmisbaar in het sprookjesbos. Ze zorgen voor de bestuiving van gewassen en een gezonde bodem. Ook zijn ze echte opruimers en verwerken ze afgestorven planten en dieren.

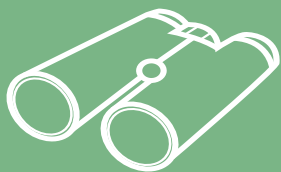
Insecten staan zo mee aan de basis van ons ecosysteem. Zonder insecten zouden we dus geen fruitjes kunnen eten!

Door dit insectenhotel te plaatsen help je ze om hun nuttige werk te doen. Gevuld met bamboe en rond hout is dit insectenhuis ideaal voor solitaire bijen en andere beestjes zoals spinnen, oorwormen en kevers. Plaats het in de zon in je achtertuin en geef de natuur een duwtje in de rug!

€16,99

EL

www.jnm.be

€18,50

Memospel vogels

Is er iets beter dan plezier hebben en tegelijkertijd je vogelkennis bijscherpen? Leer via dit memospel de mannetjes en vrouwtjes van 25 soorten vogels al spelend beter kennen.

Tijdens het spel leggen de spelers 50 kaarten ondersteboven op tafel, draaien er om beurten eentje om en kijken dan of ze nog weten waar de kaart van de partner vogel ligt. Wie de meeste paren vormt, is de winnaar. Ps: wist je trouwens dat je de bazigheid van huismussen kunt zien aan de hand van hun zwarte keelvlek, hoe groter hun keelvlek, hoe baziger het mannetje.

Metaal silhouetten-vogelset

Wil je leven aantrekken, maak dan je sprookjesbos gezellig. Versier het met deze prachtige set metalen mini vogels. De set bevat 5 verschillende vogelsilhouetten van de ijsvogel, de uil, het roodborstje, de winterkoning en een duif. Ideaal voor in de winter, deze vogels trekken namelijk niet naar het zuiden.

Bovendien zijn ze gemaakt van 1,5mm dik roestvrij metaal waardoor ze bestendig zijn tegen alle weertypes. Heb je geen tuin, geen zorgen. Je kunt er ook van genieten door het voor je raam te hangen. Kortom, dit is een leuk accessoire voor iedereen!

€19,99

JNM winkel

Woensdag 14u - 18u

Vrijdag 12u - 16u

Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent